

Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Ottende Afdeling)

2. april 2020*

»Præjudiciel forelæggelse – fri udveksling af tjenesteydelser – livsforsikring – direktiv 2002/83/EF – artikel 35 og 36 – opsigelsesret og opsigelsesperiode – ukorrekte oplysninger vedrørende betingelserne for udøvelse af opsigelsesretten – formkrav for opsigelseserklæringen – opsigelsesrettens udløb – relevansen af, at forsikringstager er »forbruger««

I sag C-20/19,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Oberlandesgericht Wien (øverste regionale domstol i Wien, Østrig) ved afgørelse af 20. december 2018, indgået til Domstolen den 15. januar 2019, i sagen:

kunsthhaus muerz gmbh

mod

Zürich Versicherungs AG,

har

DOMSTOLEN (Ottende Afdeling),

sammensat af afdelingsformanden, L.S. Rossi (refererende dommer), og dommerne J. Malenovský og F. Biltgen,

generaladvokat: J. Kokott,

justitssekretær: A. Calot Escobar,

på grundlag af den skriftlige forhandling,

efter at der er afgivet indlæg af:

- kunsthhaus muerz gmbh ved Rechtsanwalt D. Koch,
- Zürich Versicherungs AG ved Rechtsanwalt P. Konwitschka,
- den østrigske regering ved J. Schmoll, som befuldmægtiget,
- den tjekkiske regering ved M. Smolek og J. Vláčil, som befuldmægtigede,
- Europa-Kommissionen ved G. Braun og H. Tserepa-Lacombe, som befuldmægtigede,

* Processprog: tysk.

og idet Domstolen efter at have hørt generaladvokaten har besluttet, at sagen skal pådømmes uden forslag til afgørelse,

afsagt følgende

Dom

- 1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 35 og 36 i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2002/83/EF af 5. november 2002 om livsforsikring (EFT 2002, L 345, s. 1).
- 2 Anmodningen er indgivet i forbindelse med en sag mellem kunsthaus muerz gmbh og Zürich Versicherungs AG (herefter »Zürich«) vedrørende rækkevidden af opsigelsesretten i livsforsikringsaftaler.

Retsforskrifter

EU-retten

- 3 2., 5., 45. og 52. betragtning til direktiv 2002/83, som blev ophævet ved Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/138/EF af 25. november 2009 om adgang til og udøvelse af forsikrings- og genforsikringsvirksomhed (Solvens II) (EFT 2009, L 335, s. 1), var affattet således:
  - »(2) For at lette adgangen til og udøvelsen af disse former for livsforsikringsvirksomhed er det vigtigt at fjerne visse forskelle i de nationale tilsynslovgivninger. For at nå dette mål, samtidig med at der garanteres forsikringstagerne og de begunstigede i alle medlemsstaterne en tilstrækkelig beskyttelse, bør navnlig sådanne bestemmelser samordnes, som vedrører de finansielle garantier, der kræves af livsforsikringsforetagender.
- [...]
- (5) Dette direktiv udgør derfor et vigtigt skridt hen imod en indbyrdes tilnærmelse af de nationale markeder til et enkelt integreret marked, og på dette stadium skal der suppleres med andre fællesskabsinstrumenter med det formål at give alle forsikringstagere mulighed for at benytte ethvert forsikringssselskab med hjemsted i Fællesskabet, som udøver sin virksomhed dér i henhold til reglerne om fri etableringsret eller reglerne om fri udveksling af tjenesteydelser, samtidig med at der sikres dem en tilstrækkelig beskyttelse.
- [...]
- (45) For livsforsikringsaftaler bør forsikringstageren have mulighed for at opsigte aftalen inden for en periode på mellem 14 og 30 dage.
- [...]
- (52) I et indre marked for forsikring vil forbrugeren have et større og mere varieret udvalg af forsikringer end tidligere. For i fuldt omfang at kunne drage nytte af dette udvalg og den øgede konkurrence skal forbrugeren have adgang til de oplysninger, der er nødvendige for at kunne vælge den forsikring, der bedst dækker hans behov. Dette behov for oplysninger er så meget desto større, som forpligtelserne kan være af meget lang varighed. Derfor må der gennemføres en samordning af de minimumsbestemmelser, der er nødvendige for at sikre, at forbrugeren

modtager klare og præcise oplysninger om de væsentligste træk ved de produkter, der tilbydes ham, og om de organer, der er bemyndiget til at behandle klager fra forsikringstagerne, de forsikrede eller de af forsikringen begunstigede.«

4 Direktivets artikel 1, stk. 1, litra g), havde følgende ordlyd:

»I dette direktiv forstås ved:

[...]

g) »den medlemsstat, hvor forpligtelsen består«: den medlemsstat, hvor forsikringstageren har sin sædvanlige bopæl, eller, hvis forsikringstageren er en juridisk person, den medlemsstat, hvor denne juridiske persons virksomhed, som forsikringsaftalen vedrører, er beliggende.«

5 Direktivets artikel 32, stk. 2, bestemte:

»Dersom forsikringstageren er en fysisk person, og han har sin sædvanlige bopæl i en anden medlemsstat end den, hvori han er statsborger, kan parterne vælge lovgivningen i den medlemsstat, hvori han er statsborger.«

6 Samme direktivs artikel 35 fastsatte:

»1. Hver medlemsstat bestemmer, at en forsikringstager, der tegner en individuel livsforsikring, har en frist på mellem 14 og 30 dage fra det tidspunkt, hvor han fik meddelelse om, at forsikringsaftalen er indgået, til at opsige aftalen.

Forsikringstagerens meddelelse om, at aftalen opsiges, medfører, at han fremover frigøres for alle forpligtelser i henhold til den pågældende aftale.

Betingelserne for opsigelse og de heraf affødte øvrige retsvirkninger bestemmes efter den lovgivning, der finder anvendelse på forsikringsaftalen, jf. artikel 32, navnlig hvad angår retningslinjerne for, hvorledes forsikringstageren underrettes om, at forsikringsaftalen er indgået.

2. Medlemsstaterne kan undlade at anvende stk. 1 på aftaler, der indgås for seks måneder eller derunder, og på tilfælde, hvor forsikringstageren på grund af sin særlige situation eller de omstændigheder, hvorunder aftalen er indgået, ikke har brug for denne særlige beskyttelse. Medlemsstaterne angiver i deres regler, hvornår stk. 1 ikke finder anvendelse.«

7 Artikel 36, stk. 1, i direktiv 2002/83 bestemte følgende:

»Inden en forsikringsaftale indgås, skal der mindst forelægges forsikringstageren de i bilag III, punkt A, nævnte oplysninger.«

8 I medfør af bilag III, afsnit A, punkt a.13., til dette direktiv var »betingelser for udøvelse af opsigelsesretten« omfattet af de oplysninger om forsikringsforpligtelsen, som forsikringstageren skulle meddeles, inden forsikringsaftalen indgås.

Østrigsk ret

- 9 § 165a i Versicherungsvertragsgesetz (lov om forsikringsaftaler) bestemmer følgende i den affattelse, der finder anvendelse på den i hovedsagen omhandlede kontrakt:

»(1) Forsikringstageren er berettiget til inden for 30 dage efter indgåelsen af aftalen at opsiges denne aftale. Har forsikringsvirksomheden ydet midlertidig dækning, tilkommer der herfor forsikringsvirksomheden en præmie, der tilsvarende dækningens varighed.

(2) Har forsikringsgiveren ikke opfyldt sin forpligtelse til at oplyse om sin adresse [...], begynder fristen for opsigelse i henhold til stk. 1 ikke at løbe, før forsikringstageren får kendskab til denne adresse.

(3) De foregående stykker gælder ikke for gruppeforsikringsaftaler eller for aftaler med en løbetid på højst seks måneder.«

- 10 § 9a i Versicherungsaufsichtsgesetz (lov om tilsyn med forsikringselskaber) bestemte følgende i den affattelse, der finder anvendelse på den i hovedsagen omhandlede kontrakt:

»(1) Forsikringstageren skal ved indgåelsen af en forsikringsaftale om en indenlandsk risiko inden indgåelsen af aftalen oplyses skriftligt om:

1. navn, adresse på hovedsædet og virksomhedsform for forsikringselskabet, i givet fald også for den filial, gennem hvilken forsikringsaftalen indgås, [...]

[...]

6. de omstændigheder, hvorunder forsikringstageren kan fortryde eller opsiges forsikringsaftalen. [...]

[...]

(3) Såfremt det på grund af den måde, aftalen indgås på, ikke er muligt at oplyse forsikringstageren skriftligt, før han afgiver sin aftaleerklæring, opfyldes oplysningspligten ved, at forsikringstageren modtager oplysningen mindst samtidig med forsikringspolice.

(4) De i stk. 1, nr. 1), omhandlede oplysninger skal mindst også fremgå af forsikringsanmodningen samt af forsikringspolice og alle andre dokumenter, som sikrer dækning. [...]

Twisten i hovedsagen og det præjudicielle spørgsmål

- 11 kunsthaus muerz er et selskab efter østrigsk ret. Den 27. april 2005 indgik det som forsikringstager en livsforsikringsaftale med Zürich.
- 12 I ansøgningsformularen modtog kunsthaus muerz oplysninger om, at aftalens opsigelse skulle ske skriftligt.
- 13 Den 9. oktober 2017 meddelte kunsthaus muerz, at det ønskede at opsiges denne aftale. I denne henseende anførte selskabet, at disse oplysninger var urigtige, for så vidt som de med henblik på at udøve denne ret krævede formkrav, som i virkeligheden ikke krævedes i henhold til gældende national ret. Eftersom sådanne oplysninger således ikke kunne udløse den overvejelsesfrist, der er fastsat i artikel 35 i direktiv 2002/83, var denne frist tidsbegrænset.

- 14 Zürich har bestridt denne erklæring, eftersom det ikke havde nogen forpligtelse til at oplyse kunsthaus muerz med henblik på at udløse overvejelsesfristen. Disse oplysninger foreskrives nemlig kun for en forsikringstager, der er forbruger, og ikke den erhvervsdrivende forsikringstager.
- 15 kunsthaus muerz anlagde herefter sag for Handelsgericht Wien (handelsretten i Wien, Østrig) med påstand om tilbagebetaling af de betalte præmier og om betaling af de lovbestemte renter på 4% p.a.
- 16 Ved dom af 13. august 2018 frifandt denne ret Zürich for denne påstand og anførte bl.a., at en muligvis fejlbehæftet oplysning om opsigelsesperioden ikke kan føre til en tidsubegrænset opsigelsesret, når forsikringstageren er erhvervsdrivende, idet en sådan ubegrænset opsigelsesret udspringer af lovgivningen om forbrugerbeskyttelse.
- 17 kunsthaus muerz iværksatte appel til prøvelse af denne afgørelse for den forelæggende ret, idet selskabet bl.a. gjorde gældende, at der i EU-retten ikke sondres udtrykkeligt mellem, om forsikringstagere er forbrugere eller ej, og at alle livsforsikringstagere dermed skal indrømmes en opsigelsesret på samme betingelser.
- 18 Det er derimod Zürichs opfattelse, at forsikringstageren i denne sag blev behørigt oplyst om sin opsigelsesret, og at den blotte omtale af et krav om skriftlighed for at udøve denne ret – som i øvrigt er til fordel for forsikringstageren selv og tjener retssikkerhedsprincippet – ikke i sig selv gør oplysningen urigtig. Under alle omstændigheder udløber opsigelsesperioden for en forsikringstager, der er erhvervsdrivende, helt uafhængigt af, om der har fundet en sådan oplysning sted. Idéen bag og formålet med den opsigelsesret, der er fastsat i EU-retten, tilsigter nemlig kun forbrugerbeskyttelse.
- 19 Den forelæggende ret nærer i denne henseende tvivl om rækkevidden af de oplysninger, der kan udledes af dommen af 19. december 2013, Endress (C-209/12, EU:C:2013:864).
- 20 I den nævnte dom fastslog Domstolen, at artikel 15, stk. 1, i Rådets andet direktiv 90/619/EØF af 8. november 1990 om samordning af love og administrative bestemmelser vedrørende direkte livsforsikringsvirksomhed, om fastsættelse af bestemmelser, der kan lette den faktiske gennemførelse af den frie udveksling af tjenesteydelser, og om ændring af direktiv 79/267/EØF (EFT 1990, L 330, s. 50), som ændret ved Rådets direktiv 92/96/EØF af 10. november 1992 (EFT 1992, L 360, s. 1), sammenholdt med artikel 31 i Rådets direktiv 92/96/EØF af 10. november 1992 om samordning af love og administrative bestemmelser vedrørende direkte livsforsikringsvirksomhed og om ændring af direktiv 79/267/EØF og 90/619/EØF (tredje livsforsikringsdirektiv) (EFT 1992, L 360, s. 1) – hvis bestemmelser i det væsentlige er gengivet i artikel 35 og 36 i direktiv 2002/83 – skal fortolkes således, at den er til hinder for en national bestemmelse, hvorefter en forsikringstager kun indrømmes højst et års opsigelsesret fra betalingen af den første forsikringspræmie, når forsikringstageren ikke er blevet oplyst om sin opsigelsesret.
- 21 Den forelæggende ret har anført, at Domstolen for at nå til denne afgørelse bl.a. støttede sig på 23. betragtning til det andet direktiv 90/619, der i det væsentlige er gengivet i 52. betragtning til direktiv 2002/83, samt på retspraksis om alle forbrugeres opsigelsesret i henhold til Rådets direktiv 85/577/EØF af 20. december 1985 om forbrugerbeskyttelse i forbindelse med aftaler indgået uden for fast forretningssted (EFT 1985, L 372, s. 31) og navnlig på dommen af 13. december 2001, Heininger (C-481/99, EU:C:2001:684).
- 22 Domstolen tog navnlig hensyn til, at forsikringstageren befinder sig i en svagere position end forsikringssselskabet, hvilket svarer til den situation, som en forbruger befinder sig i i forbindelse med en aftaleindgåelse uden for et fast forretningssted. Dette følger af den omstændighed, at forsikringsaftaler er komplekse retlige finansielle produkter, der kan variere betragteligt afhængigt af forsikringssselskabet, og som indebærer væsentlige og potentielt meget langvarige finansielle forpligtelser.

- 23 I denne sag er kunsthaus muerz ikke »forbruger«. Selv om EU-retten ikke indeholder en definition af begrebet »forbruger«, følger det nemlig af de fleste retsakter om forbrugerbeskyttelse, at forbrugeren er en fysisk person, som på markedet ikke handler erhvervsmæssigt eller kommercielt og således kun med private formål for øje.
- 24 Under disse omstændigheder har Oberlandesgericht Wien (øverste regionale domstol i Wien, Østrig) besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:
- »Skal direktiv [2002/83] – navnlig direktivets artikel 35 og 36 – fortolkes således, at det er til hinder for en national bestemmelse, hvorefter opsigelsesperioden – uanset en (korrekt) oplysning om opsigelsesretten forud for indgåelsen af aftalen – udløber 30 dage efter, at aftalen er indgået, (også) når forsikringstageren ikke er forbruger?«

Det præjudicielle spørgsmål

- 25 Med det præjudicielle spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 35 og 36 i direktiv 2002/83 skal fortolkes således, at de er til hinder for en national lovgivning, hvorefter fristen for at udøve retten til at opsig en livsforsikringsaftale, ligeledes når forsikringstager ikke er forbruger, begynder at løbe fra det tidspunkt, hvor aftalen blev indgået, selv om de oplysninger om udøvelsen af opsigelsesretten, som forsikringsselskabet har meddelt forsikringstager, angiver formkrav, som i realiteten ikke kræves i medfør af national ret, der finder anvendelse på denne aftale.
- 26 Det skal indledningsvis bemærkes, at Domstolen tidligere har præciseret, at artikel 35 og 36 i direktiv 2002/83 skal fortolkes således, at fristen for at udøve retten til at opsig en livsforsikringsaftale begynder at løbe fra det tidspunkt, hvor forsikringstageren får meddelelse om, at aftalen er indgået, selv om de oplysninger, som forsikringsselskabet afgiver til denne forsikringstager, angiver formkrav, som i realiteten ikke er påkrævet i henhold til den nationale lovgivning, som finder anvendelse på denne aftale, eller i henhold til de aftalemæssige vilkår i nævnte aftale, for så vidt som en sådan angivelse ikke fratager forsikringstagerne deres mulighed for at udøve opsigelsesretten i det væsentlige på samme betingelser som dem, der havde været gældende, såfremt disse oplysninger havde været nøjagtige. Det tilkommer den nationale ret – på grundlag af en samlet vurdering, bl.a. under hensyn til den nationale retlige sammenhæng og de faktiske omstændigheder i hovedsagen – at efterprøve, om en fejl i de oplysninger, som er meddelt forsikringstageren, fratager vedkommende en sådan mulighed (jf. i denne retning dom af 19.12.2019, Rust-Hackner m.fl., C-355/18 – C-357/18 og C-479/18, EU:C:2019:1123, præmis 82).
- 27 For at besvare det forelagte spørgsmål skal det dermed undersøges, om en sådan fortolkning af dette direktivs artikel 35 og 36 afhænger af, om forsikringstageren er forbruger.
- 28 I overensstemmelse med Domstolens faste praksis skal der i denne forbindelse ved fortolkningen af en EU-retlig bestemmelse ikke blot tages hensyn til dens ordlyd, men også til den sammenhæng, hvori bestemmelsen indgår, og de mål, der forfølges med den ordning, som den udgør en del af (dom af 19.12.2013, Koushkaki, C-84/12, EU:C:2013:862, præmis 34, af 16.11.2016, Hemming m.fl., C-316/15, EU:C:2016:879, præmis 27, og af 25.1.2017, Vilkas, C-640/15, EU:C:2017:39, præmis 30).
- 29 Det skal indledningsvis fastslås, at hverken ordlyden af artikel 35 og 36 eller i øvrigt af 45. betragtning til direktiv 2002/83, som nævner den opsigelsesret, der er foreskrevet i direktivets artikel 35, sonder mellem, om forsikringstageren er forbruger eller ej.
- 30 Det skal herefter bemærkes, at den forelæggende ret har fastslået, at kunsthaus muerz ikke kan kvalificeres som »forbruger«, da dette selskab er en juridisk person, og alene fysiske personer kan være kvalificeres som forbrugere. Uden at det er nødvendigt at tage stilling til rækkevidden af begrebet

»forbruger« i EU-retten, skal det med henblik på besvarelsen af spørgsmålet blot fremhæves, at det under alle omstændigheder fremgår af den sammenhæng, hvori artikel 35 i direktiv 2002/83 indgår, at forsikringstageren i denne bestemmelses forstand kan være både en fysisk og en juridisk person.

- 31 For det første definerer dette direktivs artikel 1, stk. 1, litra g), nemlig »den medlemsstat, hvor forpligtelsen består«, som den medlemsstat, hvor forsikringstageren har sin sædvanlige bopæl, eller, hvis forsikringstageren er en juridisk person, den medlemsstat, hvor denne juridiske persons virksomhed, som forsikringsaftalen vedrører, er beliggende.
- 32 For det andet fremgår det af direktivets artikel 32, stk. 2, at kun dersom forsikringstageren er en fysisk person, og han har sin sædvanlige bopæl i en anden medlemsstat end den, hvori han er statsborger, kan parterne vælge lovgivningen i den medlemsstat, hvori han er statsborger.
- 33 Endvidere giver direktivets artikel 35, stk. 2, medlemsstaterne mulighed for at undlade at begrænse denne beskyttelse, når »forsikringstageren på grund af sin særlige situation eller de omstændigheder, hvorunder aftalen er indgået, ikke har brug for denne særlige beskyttelse«. Den i direktivet foreskrevne beskyttelse omfatter således nødvendigvis alle kategorier af forsikringstagere, medmindre medlemsstaterne udnytter denne mulighed til f.eks. at udelukke erhvervsdrivende forsikringstagere fra denne beskyttelse. I henhold til stk. 2 skal en sådan begrænsning være fastsat i den nationale lovgivning, der finder anvendelse på aftalen, hvilket det i det foreliggende tilfælde tilkommer den forelæggende ret at efterprøve i henhold til østrigsk ret.
- 34 Denne fortolkning af artikel 35 og 36 i direktiv 2002/83 bekræftes af direktivets formål, som bl.a. fremgår af anden og femte betragtning hertil, hvorefter direktivet tilsigter at garantere forsikringstagerne og de begunstigede i alle medlemsstaterne en tilstrækkelig beskyttelse og at sikre at give alle forsikringstagere mulighed for at benytte ethvert forsikringsselskab med hjemsted i Den Europæiske Union.
- 35 Den omstændighed, at der sondres mellem forsikringstagere på grundlag af deres personlige kendetegn, og navnlig om de er »forbrugere«, er nemlig i strid med dette formål, eftersom det indebærer en begrænsning af beskyttelsen af forsikringstageren i henhold til direktiv 2002/83.
- 36 Denne fortolkning af artikel 35 og 36 i direktiv 2002/83 kan i modsætning til, hvad Zürich har anført, ikke ændres af den omstændighed, at der i 52. betragtning til direktivet anvendes udtrykket »forbruger«. Intet i denne betragtning giver nemlig mulighed for at fastslå, at oplysningsbehovet vedrørende opsigelsesretten alene gælder for en forsikringstager, der er forbruger.
- 37 Det samme gælder for de henvisninger til forbrugerne, som Domstolen foretog i dom af 19. december 2013, Endress (C-209/12, EU:C:2013:864), for at fastslå, at når forsikringstageren ikke har modtaget nogen oplysninger om selve eksistensen af opsigelsesretten, kan den præklusive frist for udøvelsen af denne ret ikke begynde at løbe.
- 38 For at nå til denne konklusion støttede Domstolen sig ganske rigtigt for det første på 23. betragtning til direktiv 90/619, som i det væsentlige svarer til 52. betragtning til direktiv 2002/83, og overførte for det andet de overvejelser, som var fremsat i dommen af 13. december 2001, Heining (C-481/99, EU:C:2001:684), der vedrørte en præjudiciel forelæggelse om bestemmelserne i direktiv 85/577 om forbrugerbeskyttelse i forbindelse med aftaler indgået uden for fast forretningssted, på bestemmelserne på området for forsikringer (jf. i denne retning ligeledes dom af 19.12.2019, Rust-Hackner m.fl., C-355/18 – C-357/18 og C-479/18, EU:C:2019:1123, præmis 63).
- 39 Det skal imidlertid bemærkes, som det fremgår af præmis 28 og 29 i dom af 19. december 2013, Endress (C-209/12, EU:C:2013:864), at Domstolens sammenligning mellem forsikringstagere og forbrugere i denne dom alene var støttet på, at der var fælles forhold ved deres kontraktstilling, nemlig de risici, som er forbundet med at indgå en forsikringsaftale uden oplysninger, der er i

overensstemmelse med de krav, som er fastsat i EU-retten, og at forsikringstageren befinder sig i en svagere position end forsikringsselskabet, henset til, at forsikringsaftalerne dels er juridisk komplekse finansielle produkter, og dels kan indebære væsentlige finansielle forpligtelser og potentielt være af en meget lang varighed. Det kan ikke fastslås, at disse forhold ikke kan foreligge i forhold til de forsikringstagere, der ikke er forbrugere.

- 40 Den nationale ret skal imidlertid tage hensyn til den omstændighed, at forsikringstager eventuelt er forbruger, når retten, som det er bemærket i præmis 26 ovenfor, på grundlag af en samlet vurdering – bl.a. under hensyn til den nationale retlige sammenhæng og de faktiske omstændigheder i hovedsagerne – efterprøver, om en fejl i de oplysninger, som er meddelt forsikringstageren, fratog vedkommende en mulighed for i det væsentlige at udøve opsigelsesretten på samme betingelser som dem, der ville have været gældende, hvis disse oplysninger havde været korrekte.
- 41 Henset til de ovenstående betragtninger skal det præjudicielle spørgsmål besvares med, at artikel 35 og 36 i direktiv 2002/83 skal fortolkes således, at de ligeledes finder anvendelse på en forsikringstager, der ikke er forbruger, og at de ikke er til hinder for en national lovgivning, hvorefter fristen for at udøve retten til at opsiges en livsforsikringsaftale begynder at løbe fra det tidspunkt, hvor aftalen blev indgået, selv om de oplysninger om udøvelsen af opsigelsesretten, som forsikringsselskabet har meddelt forsikringstager, angiver formkrav, som i realiteten ikke kræves i medfør af national ret, der gælder for denne aftale, for så vidt som sådanne oplysninger ikke fratager forsikringstager muligheden for i det væsentlige at udøve opsigelsesretten på samme betingelser som dem, der ville have været gældende, hvis disse oplysninger havde været korrekte. Det tilkommer den forelæggende ret – på grundlag af en samlet vurdering, bl.a. under hensyn til den nationale retlige sammenhæng og de faktiske omstændigheder i hovedsagen, herunder forsikringstagers eventuelle egenskab af forbruger – at efterprøve, om en fejl i de oplysninger, som er meddelt forsikringstageren, fratager vedkommende en sådan mulighed.

Sagsomkostninger

- 42 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagsomkostningerne. Bortset fra de nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Ottende Afdeling) for ret:

Artikel 35 og 36 i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2002/83/EF af 5. november 2002 om livsforsikring skal fortolkes således, at de ligeledes finder anvendelse på en forsikringstager, der ikke er forbruger, og at de ikke er til hinder for en national lovgivning, hvorefter fristen for at udøve retten til at opsiges en livsforsikringsaftale begynder at løbe fra det tidspunkt, hvor aftalen blev indgået, selv om de oplysninger om udøvelsen af opsigelsesretten, som forsikringsselskabet har meddelt forsikringstager, angiver formkrav, som i realiteten ikke kræves i medfør af national ret, der gælder for denne aftale, for så vidt som sådanne oplysninger ikke fratager forsikringstager muligheden for i det væsentlige at udøve opsigelsesretten på samme betingelser som dem, der ville have været gældende, hvis disse oplysninger havde været korrekte. Det tilkommer den forelæggende ret – på grundlag af en samlet vurdering, bl.a. under hensyn til den nationale retlige sammenhæng og de faktiske omstændigheder i hovedsagen, herunder forsikringstagers eventuelle egenskab af forbruger – at efterprøve, om en fejl i de oplysninger, som er meddelt forsikringstageren, fratager vedkommende en sådan mulighed.

Underskrifter